

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-3-148 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 07-73/895-339
Karar Tarihi : 19.9.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Aydın ÇELEN, Pelin ERDOĞAN, Aytül TOKATLI,
Hüseyin COŞGUN

C. ŞİKAYET EDEN : Re'sen

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN:

20 - Isparta Kuyumcular Sosyal Yardımlaşma Derneği
Pirimehmet Mah. Belediye İşhanı No: 201 Kat: 2 Isparta

E. DOSYA KONUSU: Isparta Kuyumcular Sosyal Yardımlaşma
Derneği'nin altın alış ve satış fiyatı ile mal arzını belirlemek suretiyle
4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** İstanbul Kuyumcular Odası yayını İKO Bülteni'nde
yurt genelinde çeşitli illerde dernek ya da oda çatısı altında örgütlenmiş
kuyumcu esnafının fiyat tespitinde buldukları beyanlarına yer verildiği tespit
edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ

İstanbul Kuyumcular Odası yayını İKO Bülteni'nde yurt genelinde çeşitli illerde
dernek ya da oda çatısı altında örgütlenmiş kuyumcu esnafının fiyat tespitinde
buldukları beyanlarına yer verildiğinin tespit edilmesi üzerine, 24.11.2006
tarih ve 2006-3-148/İİ-06-AÇ sayılı İlk İnceleme Raporu hazırlanmıştır.

40 Söz konusu İlk İnceleme Raporu'nun görüşülmesi sonucunda alınan
30.11.2006 tarih ve 06-86/1116-M sayılı Kurul Kararı ile; konuya ilişkin olarak
4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti için,
Isparta Kuyumcular Sosyal Yardımlaşma Derneği (Dernek) hakkında aynı
Kanun'un 41. maddesi gereğince soruşturma yapılmasına karar verilmiştir.

7.12.2006 tarihinde, Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tarafa
soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunularak 30 gün içinde ilk yazılı
savunmasını göndermesi istenmiştir. Dernek'in ilk yazılı savunması süresi
içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

50 Soruşturma sonucunda hazırlanan 28.5.2007 tarih ve SR/07-12 sayılı Soruşturma Raporu Kanun'un 45. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ile ilgili tarafa tebliğ olunmuş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraftan 30 gün içinde yazılı savunmasını göndermesi istenmiştir. Dernek'in ikinci yazılı savunması yasal süresi içinde Kurum'a intikal etmiştir.

60 Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı 2.7.2007 tarihli "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, 6.7.2007 tarihinde tüm Kurul Üyeleri ve tarafa tebliğ edilmiştir. Tarafın ek görüşe karşı üçüncü yazılı savunmasını yasal süresi içinde Kurum'a intikal etmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 21.8.2007 tarih ve 07-65 sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 19.9.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyesi, Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tarafa gönderilmiştir.

Dernek, 19.9.2007 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısına katılmamıştır. Rekabet Kurulu 19.9.2007 tarihinde 07-73/895-339 sayılı nihai kararını vermiştir.

70

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

1- Dernek'in altın satış fiyatlarını pazar dışında belirleme ve kuyumcuların Cumartesi günleri nöbetleşe olarak dükkanlarını kapatmaları yönünde karar alarak mal arzını kontrol etme eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan eylemlerden sırasıyla "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" şeklindeki (a) bendi ve "mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi" şeklindeki (c) bendi ile uyum gösterdiği sabit görülerek, Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği;

80

2- Ayrıca 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşullar sağlanmadığından bu ihlaller bakımından mevcut haliyle muafiyet verilmesinin mümkün olmadığı;

3- Ancak yukarıda sayılan ihlallerden sadece altın alış ve satış fiyatının belirlenmesi ihlali bakımından, Dernek tarafından açıklanan fiyatların tavsiye veya maksimum niteliğinde olması halinde, Kanun'un 5. maddesindeki koşulları sağlayabileceğinden muafiyetten yararlanılabileceği;

90

4- Dernek'in 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası gereğince para cezası ile cezalandırılması gerektiği;

5- Rekabet Kurulu tarafından 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ceza verilmesine karar verilmesi halinde;

a) ihlalin 2006'da da sürdüğüne dair belgelerin varlığı dolayısıyla 2005 yılı cirosunun esas alınabileceği,

100 b) altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine yönelik olarak etkin bir sistem kurulmuş olmasının, uygulamaların sıkı bir biçimde denetlenmesinin, belirlenen fiyatlara uymayan üyelere çeşitli yaptırımlar uygulanmasının, bu yaptırımlar dahilinde para cezası verilmesinin ve üyelere senet alınmasının, eylemlerin kesintisiz olarak yıllardır sürdürülüyor olmasının ağırlaştırıcı unsurlar olarak, Soruşturma Bildirim Yazısının tebellüğ edilmesi sonrasında ihlallere son verilmesinin ise hafifletici unsur olarak cezanın takdirinde göz önünde bulundurulabileceği

ifade edilmektedir.

110

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Soruşturmaya taraf olan Dernek üyelerinin kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterdikleri dikkate alınarak ilgili ürün pazarı, "kuyumculuk pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

120

Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması, ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve belirleyici olmaktadır.

Soruşturmaya taraf olan Dernek üyesi kuyumcular satışa sundukları altını genellikle Isparta dışından temin etmelerine rağmen, bu ürünleri Isparta'daki müşterilere satmaktadırlar. Bu nedenle, "Isparta ili" ilgili coğrafi pazar olarak belirlenmiştir.

130

I.2. Haklarında Soruşturma Yürütülen Taraf

I.2.1. Isparta Kuyumcular Sosyal Yardımlaşma Derneği

140

Merkezi Isparta olan Dernek, Isparta'da faaliyet gösteren kuyumcu ve sarraflar tarafından 1998 yılında kurulmuştur. Dernek'in 7 kurucu üyesi bulunmaktadır. Dernek Tüzüğü'nde Dernek'in amacı özet olarak; üyeler arasında birliği sağlamak, üyelerine sosyal, maddi ve manevi yardımlarda bulunmak, mesleki konularda seminer düzenlemek, günlük fiyat hareketlerini izleyerek üyelere duyurmak, mesleki yeniliklerden üyeleri haberdar etmek, mesleki disiplini sağlamak ve üyelerin malını ayar bakımından kontrol ederek hileli mal alışverişlerini önlemek olarak belirtilmiştir.

9.1.2007 tarihi itibarıyla Isparta merkez ve ilçelerde faaliyet gösteren 73 sarraf ve 2 imalatçı ile Dernek'in üye sayısı 75'tir. Dernek, 4054 sayılı Kanun anlamında teşebbüs birliği niteliğindedir.

I.3. Yapılan Tespit ve Deliller

150 İlk inceleme, tarafın yazılı savunmaları ve soruşturma sürecinde 4054 sayılı Kanun'un 14, 15 ve 44. maddeleri uyarınca yapılan yerinde incelemeler ve ilgililerden bilgi isteme sonucunda elde edilen altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

160 **1.** İstanbul Kuyumcular Odası'nın (İKO) web sitesinde de yer alan yayını İKO Bülteni'nin 2006 yılının 1. sayısında (yıl: 3 sayı: 34), İKO'nun kuyumcu esnafının dernek çatısı altında örgütlenmesi için İstanbul ilçelerinin yanı sıra yurt genelinde çalışmalarını sürdürdüğü belirtilerek, oluşumlar hakkında bilgi verilmiştir. İKO Bülteni'nde ve web sayfasında, 1998 yılında kurulan Dernek'in amacı; sektör mensuplarını rekabetin yaratacağı olumsuz etkilerden kurtarmak olarak açıklanmıştır. Fiyat birlikteliğinin olumlu sonuçlarının alındığının dile getirildiği Isparta'da eskiden müşterinin kuyumcuları dolaşarak fiyat kimde uygunsu ondan alışveriş yaptığını belirten kuyumcu M. A., fiyat indirimlerinin olduğu yerde para kazanılmadığını, ancak şimdiki sistemde fiyat listelerinin bulunduğunu ve herkesin buna uyduğunu ifade etmiştir. Yine kuyumcu F. B. Isparta'da kuyumculuk yapmak isteyen kişileri Dernek çatısı altına alarak söz ve fiyat birliği sağladıklarını, Dernek'in verdiği fiyatlara uymayan kuyumculara cezai müeyyideler uyguladıklarını, birkaç kez kısa süreli fiyat birliğinin bozulduğunu, ancak esnafın rekabetten zarar görmesi üzerine vazgeçildiğini ve üyelere Dernek kurallarına uyacağına dair açık senet aldıklarını belirtmiş, Isparta'nın küçük bir il olması nedeniyle otokontrolün yapılabildiğini vurgulamıştır.

180 **2.** Dernek Ana Tüzüğü'nün 2. maddesinin A bendinde yer alan Dernek'in amaçları arasında günlük fiyat hareketlerinin izlenip üyelere duyurulması, mesleki disiplini sağlamak amacıyla fiyat birliği gerçekleştirilmesi ve piyasada dengesiz fiyatların önlenmesi bulunmaktadır. Dernek Tüzüğü'nün Dernek Üyeliğinden Çıkma ve Çıkarılma başlıklı 5. maddesine göre, Dernek tüzük ve yönetmeliklerine, genel kurul ve yönetim kurulu tarafından alınmış olan kararlara uymayan üyeler yönetim kurulunca Dernek üyeliğinden çıkarılacaktır.

190 **3.** 14.1.1987 tarihinde 27 sarraf, noter onaylı bir taahhütname imzalamıştır. Isparta sarraflarının uyması gereken hususların yer aldığı taahhütnameye göre, altın fiyatlarında günlük alış satış listelerine uyulacak, müşteriler diğer kuyumcuları gezmesi için teşvik edilmeyecek, müşteriye ikram yapılmak için herhangi bir hediye verilmeyecek, iade için gelen ürünler değişme fiyatı ile geri alınabilecek ve fahiş fiyatla ürün satılmayacaktır. Ayrıca bu hususlara uyulmadığı takdirde Birlik'in aldığı kararlara ve uygulayacağı müeyyidelere itirazda bulunulmayacağı ve mesleğe sonradan katılanların ek bir taahhütname ile söz konusu taahhütnameye taraf olmalarının sağlanacağı da belirtilmiştir.

4. 24.4.1998 tarih ve 5 sayılı yönetim kurulu kararında, esnafın Dernek'in fiyat birliğine uyup uymadığının kontrol edilmesi için mal satın alınarak suretiyle denetim yaptırılması karara bağlanmıştır.

5. 19.11.1998 tarihli belgede Dernek kuralları maddeler halinde sıralanmış bu kurallara uyacaklarını kabul eden 7 üye tarafından belge imzalanmıştır.

200 Kurallardan biri "2. *Derneğimizin tespit ettiği fiyat ve işçilik listelerine kesinlikle uyulacaktır.*" şeklindedir. Bu kuralı tamamlar şekilde düzenlenen bazı maddelerde müşteriye ikram yapılmayacağı, iade için gelen malların kullanılmamış dahi olsa hurda fiyatından alınacağı, alınmayacak mala fiyat verilmeyeceği, müşterinin gez dolaş şeklinde teşvik edilmeyeceği, satmadıkları mal için fiyat söylenmeyeceği ve fiyat numaratorünün vitrinin görünen yerine konulacağı dile getirilmektedir.

210 6. 22.3.1999 tarihli toplantıda yönetim kurulu tarafından 22 ayar ve 14 ayar mamullerle, alyansların işçilik fiyatları belirlenmiş ve belirlenen fiyatlar liste haline getirilmiştir.

7. 6.3.2000 tarihli ve 55/552 sayılı Dernek üyelerine hitaben düzenlenen yazıda 5.3.2000 tarihli yönetim kurulu toplantısında alınan karar uyarınca üyelere duyurulması uygun görülen hususlar sıralanmıştır. Bu hususlardan ilkinde fiyat listelerine kesinlikle uyulması istenmektedir.

220 8. 23.4.2000 tarih ve 26 sayılı yönetim kurulu kararında Dernek üyelerinin fiyat listelerine uyumunun tespiti için geliştirilen denetim mekanizması ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Söz konusu karara göre Dernek'in birlik ve beraberliğinin sağlanması, fiyat birliğinin korunması için Dernek tarafından ücret ödenen kişilerin üyelere bilezik veya diğer altın mamulleri satın almaları suretiyle denetim yapılacak, mal alımı yapan kişilerin güvenilir olmasına dikkat edilecek ve kontroller belli zamanlarda tekrar edilecektir.

230 9. Dernek üyelerine hitaben hazırlanmış 14.8.2000 tarih ve 64/561 sayılı belgede, üyelerin alım satım işlemlerinde fiyat listelerine kesinlikle uymaları istenmektedir. Yazıda belirtildiği üzere, Dernek'in yaptığı denetimlerde bazı üyelerin toplu alışverişlerde müşteriye hediye verdiği, hatta yarı fiyatına kadar indirim yaptığı, kimi üyelerin alışverişlerde devamlı surette ikram yaparak fiyat listelerini deldiği tespit edilmiş ve bu üyeler hakkında Dernek'e diğer üyeler tarafından çeşitli şikayetlerde bulunulmuştur. Yazıda, yapılan indirimlerin ve verilen hediyelerin fiyat listelerini delmek olduğu ve bu davranışlarda bulunan üyelerin fiyat birliğini bozduğu belirtilmektedir. Bu nedenle, üyelere fiyat listelerine uymaları istenmekte, fiyat listelerine uymadıkları tespit edilen üyeler hakkında cezai işlem uygulanacağı, bu üyelerin kimliklerinin açıklanacağı ve disiplin kuruluna verilecekleri dile getirilmektedir.

Ayrıca yazıda, alışverişlerde hediye vermenin yasak olduğu hatırlatılarak, saat alışverişlerinde de ikram yapılmaması istenmiştir.

240 10. Dernek Başkanı tarafından üyelere gönderilen 27.2.2001 tarihli yazıda, bazı üyelerin liste fiyatı altında müşteriye hurda altın fiyatı teklif ettiklerinin ve teklif ettikleri bu fiyattan hurda altın aldıklarının, kimi üyelerce dolar ve mark bazında fiyat verildiğinin tespit edildiği belirtilmiştir. Yazıda üyelere liste fiyatlara hassasiyetle uyulması istenmiş, uymayanlar hakkında cezai işlem yapılacağı hatırlatılmıştır.

11. Eğirdir'de faaliyet gösteren Dernek üyelerine gönderilen 8.5.2001 tarih ve 83/580 sayılı yazıda, Eğirdir'den gelen bazı müşterilerin Eğirdir'de yapılan alışverişlerde 500.000 TL'ye kadar ikram yapıldığını belirtmeleri ve bu

250 müşterilerin merkezde yapılan alışverişlerde ikram yapılmamasının nedenini sormaları nedeniyle, Eğirdir’de yapılan denetimlerin sıklaştırılacağı, işçilik ve fiyat listelerine uymayan üyelerin cezalandırılacağı, bu davranışın tekrarlanması halinde Dernek Ana Tüzüğü gereği geçici dükkân kapatma cezası uygulanacağı belirtilmektedir. Yazının sonunda üyelerden liste fiyatlara kesinlikle uymaları, birlik ve beraberliğe özen göstermeleri istenmektedir.

12. 12.7.2001 tarihli toplantıda yönetim kurulunca tespit edilen listede, 22 ayar grubu, alyanslar ve 14 ayar grubunda yer alan mamullerin işçilik fiyatları düzenlenmiş, kulak delme ücreti de listeye eklenmiştir.

260 13. 24.6.2002 tarihli toplantıda yönetim kurulunca belirlenen liste ile 22 ayar grubu, alyanslar ve 14 ayar grubunda yer alan mamullerin işçilik fiyatları belirlenmiş, kulak delme ücreti de listeye eklenmiştir.

14. 6.1.2003 tarihli yönetim kurulu toplantısında, işçilik fiyatları ve Cumhuriyet Ata fiyatının nasıl hesaplanacağı belirlenerek, işçilik fiyatlarına ilişkin bir liste hazırlanmıştır.

270 15. Keçiborlu’da faaliyet gösteren Dernek üyelerine gönderilen 6.6.2003 tarihli yazıda, Dernek tarafından belirlenen işçilik ve fiyat listelerine uymadıkları duyurunun alınması üzerine, söz konusu üyelerin işçilik ve fiyat listelerine hassasiyetle uymaları istenmektedir.

280 16. 5.1.2004 tarihli yönetim kurulu toplantısına ilişkin tutanakta Ş. G. adlı kuyumcunun M. G.’den getirdiği kelepçede, kelepçe etiketi üzerindeki işçiliğe göre işçilik yazdığının, bilerek fazla işçilik yazmadığının tespit edildiği ifade edilmektedir. Tutanakta M. G.’nin işçilik fiyat listesinde yer alan fiyatların üzerinde fiyatlama yaparak liste fiyatlara uymadığı söylenmektedir. Bu sebeple konu ile ilgili kendisinin ifadesine başvurulması toplantıda karara bağlanmıştır. Ayrıca tutanakta M. G.’nin işçilik fiyatını nasıl belirlediği anlatılmış olup, “*normal olan hesaplama*” 6.1.2003 tarihli listedeki işçilik fiyatı üzerinden anlatılmıştır.

17. 30.3.2004 tarihli yönetim kurulu toplantısında, yeni ziynet ve eski ziynet altınlarının arasındaki mevcut fiyat farkının aynen devam etmesine, ayrıca “*Alış-Verişlerdeki usulsüzlüklerin değerlendirilmesi yetkisinin başkan O. Y.’ye verilmesine...*” karar verilmiştir.

290 18. 9.6.2004 tarihli yönetim kurulu toplantısının gündem maddelerinden biri, fiyat listelerine uyulmaması vakalarının artması sebebiyle bütün üyeleri kapsayacak bir denetleme yapılmasıdır. Toplantıda, haklarında fiyat listelerine uymadıkları yönünde duyur alınan Dernek üyeleri E. K., A. A. ve M. F. Ö.’nün uyarılmasına ve bu üyelerle yapılacak görüşmenin Dernek Başkanı tarafından gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

19. 25.6.2004 tarih ve 113 sayılı yönetim kurulu kararında Dernek’in birlik ve beraberliğinin sağlanması ve fiyat birliğinin korunması için tüm Dernek üyelerinden bilezik veya diğer altın mamulleri satın alınması yoluyla denetim yapılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca mal alımı yapan kişilerin güvenilir

300 olmasına dikkat edileceği, bu kişilere ücret ödeneceği ve denetimlerin tekrarlanacağı kararda yer alan diğer hususlardır.

Yönetim kurulu kararı bağlamında üyelere gönderilen yazıda, fiyat listelerinin uygulanıp uygulanmadığının belirlenmesine yönelik yapılan denetimlerde bazı üyelerin liste fiyatlara uymadıklarının anlaşıldığı ve haklarında cezai işlem uygulandığı vurgulanarak, Dernek yönetim kurulu tarafından alınan kararlara üyelerin uymalarının bir zorunluluk olduğu, fiyat listelerine uyulmamasının devamı halinde cezai işlemin artarak uygulanacağı ifade edilmiştir.

310 **20.** 7.7.2004 tarihli yönetim kurulu toplantısında, Dernek üyeleri arasında fiyat listelerine uyumun tespiti için yapılan denetimler sonucu, liste fiyatlara uymadığı tespit edilen K. Sarraf'a uygulanacak cezai müeyyide görüşülerek, K. Sarraf'a "Üç yüz milyon Lira" para cezası verilmesi karara bağlanmıştır. Bu karar sonucu H.H. K.'nin, K. Sarraf adına söz konusu meblağı Dernek'e ödediği 30.12.2004 tarih ve 0944826 sıra nolu dernek gelirleri alındı belgesinden anlaşılmaktadır.

320 **21.** 13.7.2004 tarih ve fiyat listelerine uyulması konulu yazıda, denetimlerde bazı üyelerin Dernek yönetim kurulunca alınan kararlara uymadıklarının tespit edildiği, bu konuda gerekli uyarıların yapıldığı ve cezai işlem uygulandığı ifade edilmiş, denetimlerin devam edeceği belirterek üyelerin tespit edilen fiyat listelerine uymaları istenmiştir.

22. 27.7.2004 tarihli yönetim kurulu toplantısında, Dernek'in fiyat listelerine uymayarak düşük fiyatla satış yapan A. Kuyumculuk, İ. Sarraf ve A. Sarraf'ın durumu görüşülerek, fiyat listelerine uymayan üyelerin bir defaya mahsus uyarılacağı, fiyat listelerine uymamaları durumunda bu üyelere iki kat cezai işlem uygulanacağı karara bağlanmış ve altın satış fiyat listesi ve işçilik listeleri yeniden düzenlenmiştir.

330 Toplantı ertesinde, yeni işçilik fiyat listeleri hazırlanarak, 29.7.2004 tarihli yazı ile üyelere işçilik fiyat listesinin, günün koşullarına uygun olarak %20 oranında artırıldığı bildirilmiştir.

23. 6.9.2004 tarihli yönetim kurulu toplantısında, Dernek üyelerinin fiyat listelerine uyumunun tespitine yönelik yapılan denetimlerin devam etmesi yönünde karar alınmıştır.

340 **24.** 29.11.2004 tarihli genel kurul toplantısında, kredi kartları ile yapılan taksitli satışlarda uygulanacak komisyon oranlarının Dernek tarafından belirleneceği ve tüm Dernek üyeleri tarafından tespit edilen oranların uygulanacağı karara bağlanmıştır.

İlgili karar üzerine, üyelere gönderilen 7.12.2004 tarihli yazıda, Dernek tarafından yapılan çalışmalar neticesinde üyelerin vadeli satışlarda zarar etmemeleri için hangi bankanın post cihazından hangi oranda faiz uygulanması gerektiği tespit edilerek, faiz oranlarına ilişkin hazırlanan listenin işçilik listeleri ile birlikte uygulanması istenmiştir.

350 **25.** 1.1.2005 tarihinden itibaren geçerli olacak işçilik fiyat listesinde alyanslar ile 22 ayar ve 14 ayar mamullerde uygulanacak işçilik fiyatları düzenlenmiştir.

26. 10.1.2005 tarihinde yapılan yönetim kurulu toplantısında günlük fiyat listelerinde hesaplama yapılırken yuvarlama yapılıp yapılmaması konusu görüşülmüş ve günlük fiyat listelerinde yuvarlama yapılması yönünde karar alınmıştır.

360 **27.** Dernek üyelerine gönderilen 15.4.2005 tarihli yazıda, bankaların faiz indirimine gitmeleri sebebiyle kredi kartı ile yapılan taksitli satışlarda uygulanacak komisyon oranlarının yeniden tespit edildiği ifade edilmiş, yazının ekinde gönderilen oranlara tüm üyelerin uymaları istenmiştir.

370 **28.** 13.6.2005 tarihli yazıda 11.6.2005 tarihinde Dernek yönetim kurulu ile Eğirdir'de bulunan Dernek üyeleri arasında yapılan görüşme sırasında Dernek üyelerinin uymaları hususunda görüş birliğine varılan bazı Dernek kuralları hatırlatılmıştır. Buna göre, Dernek tarafından belirlenen fiyat ve işçilik listelerine uyulması, müşteriye hediye verilmemesi, müşteriden alınmayacak mala veya dükkanlarında bulunmayan mala fiyat verilmemesi, müşterinin gezip dolaşması yönünde teşvik edilmemesi, kullanılmamış olarak satılmak istenen malın mutlak surette hurda fiyatından alınması ve vitrine konulmaması istenmiştir. Görüşmede ayrıca, denetlemelerde kurallara uymadığı tespit edilen üyeler hakkında cezai işlem uygulanacağı hususu toplantıya katılan altı üye tarafından kabul edilmiş, mazeretleri sebebiyle toplantıya katılmayan iki üye için de kuralların bağlayıcı olduğu ve kuralların bu üyelere tebliğ edileceği ifade edilmiştir.

380 **29.** 13.12.2005 tarihinde üyelere gönderilen yazıda, 9.12.2005 tarihli yönetim kurulu toplantısında 2006 yılında uygulanacak işçilik ve fiyat listesinin günün koşulları dikkate alınarak yeniden belirlendiği ifade edilerek, yeni liste ekte sunulmuştur.

30. 11.4.2006 tarihli pos cihazları konulu belgede, üyeler arasındaki fiyat birliğinin sağlanması için yazının ekinde yer alan kredi kartı ile satış yapılırken uygulanacak komisyon oranlarına üyeler tarafından uyulması istenmektedir.

31. 19.4.2006 tarihinde üyelere gönderilen yazıda, 17.4.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında 2006 yılı işçilik ve fiyat listelerinin günün koşullarına uygun olarak yeniden belirlendiği ifade edilerek, yeni liste ekte sunulmuştur.

390 **32.** 8.5.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında, ani artış gösteren fiyatlar ve günlük fiyat listeleri görüşülmüş ve günlük fiyat listesi hazırlanmıştır. Ayrıca, üye S. O.'nun müşterisine yapmış olduğu ikrama ilişkin olarak, yaptığı satışın normal olduğu ve cezai işlem yapılmasına gerek olmadığı karara bağlanmıştır.

33. 16.5.2006 tarihinde üyelere gönderilen yazıda, 15.5.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında 2006 yılı işçilik ve fiyat listelerinin günün koşullarına uygun olarak yeniden belirlendiği ifade edilerek, yeni liste ekte sunulmuştur.

34. 3.7.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında, Dernek üyelerinin fiyat listelerine uyumlarının tespiti için yapılan denetimlerde yönetim kurulu

400 üyelerince denetçi tayin edilmesi, usulsüzlük yapan üyelere cezai müeyyide uygulanması karara bağlanarak, Cumhuriyet altınının fiyatı belirlenmiştir.

35. Dernek üyelerine gönderilen 21.7.2006 tarihli yazıda, kredi kartları ile yapılacak satışlarda uygulanacak komisyon oranlarına dair tablonun yazının ekinde gönderildiği belirtilmekte, fiyat birliğinin sağlanması için tabloda yer alan oranlara uygun komisyon alınması istenmektedir. Ayrıca yazıda, ziynetlerden alınacak komisyon oranlarında bankaların almış olduğu komisyon oranlarının dikkate alınmasının uygun olacağı ifade edilmektedir.

410 **36.** Üye M. F. Ö.'ye gönderilen yazıda, Dernek Tüzüğü'nün 5. maddesine uymayan üyelere, genel kurul tarafından yönetime verilen yaptırım uygulama yetkisi gereği, yönetim kurulunca kurallara uymayan üyelerin Dernek'e bağış yapmalarının kararlaştırıldığı ifade edilerek, 4.8.2006 tarihli toplantıda kendisinin 250 YTL bağışta bulunmasının uygun görüldüğü bildirilmiştir.

420 **37.** Üye Ö. Ç.'ye gönderilen 23.8.2006 tarihli yazıda, Dernek Tüzüğü'nün 5. maddesine uymayan üyelere, genel kurul tarafından yönetime verilen yaptırım uygulama yetkisi gereği, yönetim kurulunca kurallara uymayan üyelerin Dernek'e bağış yapmalarının kararlaştırıldığı ifade edilerek, 21.8.2006 tarihli toplantıda kendisinin 400 YTL bağışta bulunmasının uygun görüldüğü bildirilmiştir. Ayrıca belgenin üzerinde el yazısı ile 200 YTL'nin verildiği ifade edilmiştir.

38. 9.9.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında, üye Ö. Ç. yapmış olduğu alışveriş hakkında dinlenmiş ve kendisine cezai müeyyide uygulanması kararlaştırılmıştır. Ayrıca, Cumhuriyet altını ve ziynet altın alış ve satış fiyatları belirlenerek, eski yeni mamul arasındaki aralık farkının korunmasına karar verilmiştir.

430 **39.** Üye M. A.'ya gönderilen 20.11.2006 tarihi yazıda, Dernek Tüzüğü'nün 5. maddesine uymayan üyelere, genel kurul tarafından yönetime verilen yaptırım uygulama yetkisi gereği, yönetim kurulunca kurallara uymayan üyelerin Dernek'in bağış yapmalarının kararlaştırıldığı ifade edilerek, bilezik satışında fiyat listesine uymayarak indirim yaptığı gerekçesiyle, 11.11.2006 tarihli toplantıda 30 YTL bağışta bulunmasının yönetim kurulunca uygun görüldüğü belirtilmiştir.

40. Dernek tarafından düzenlenmiş 500 Euroluk bonolarda imzası bulunan üyeler Dernek Tüzüğü'ne, yönetim kurulu ve genel kurul kararlarına uyacaklarını beyan etmektedir.

440 **41.** Dernek tarafından A. A'ya gönderilen yazıda, Dernek kurallarına uymayanların Dernek'e bağış yapacakları hususu yinelenmekte ve 23.4.2007 tarihli 200 YTL tutarında çekin A. A. tarafından Dernek'e bağışlandığı ifade edilmektedir.

42. Dernek Başkanı O. Y. ile yapılan 12.12.2006 tarihli görüşmede kuyumcularda bulunan fiyat listelerinin nasıl oluşturulduğu sorulmuştur. Dernek Başkanı söz konusu soru ile ilgili cevabında altın alış ve satış

450 fiyatlarının Dernek tarafından tespit edildiğini, hazırlanan listelerin üyelere dağıtıldığını, İstanbul ve Isparta arasında çok az fiyat farkı bulunduğunu ve altın fiyat değişikliklerini fiyatlara yansıttıklarını ifade etmiştir. Ayrıca 22 ayar (bilezik), 18 ayar, 14 ayar bilezik ve yüzük, küpeler gibi emtianın alış ve satış fiyatlarının ayarlarına göre tespit edildiğini, işçilikli mamullerin fiyatını firmaların belirlediğini ve Dernek olarak tamirat fiyatlarına karışmadıklarını, zaten hiçbir üyenin de tamirat işi ile uğraşmadığını dile getirmiştir. Kendisine İKO Bülteni'nde yer alan üyelere senet alındığına ilişkin demeci de sorulmuştur. O. Y., Dernek üyelerinin birlik ve beraberliğini sağlamak ve Dernek kurallarına uyulmasını sağlamak amacıyla giriş esnasında üyelere bir senet alındığını beyan etmiştir. Fiyat kurallarına uymayan ya da arniyetli 460 satış yapan bir üyenin senedinin işleme konulabileceğini belirten Dernek Başkanı bugüne kadar hiçbir senedin işleme konulmadığını dile getirmiştir. Dernek Tüzüğü'nde Dernek amacının fiyat birliğinin sağlanması olarak düzenlendiğini, Dernek kurallarına uymayan üyelere öncelikle sözlü ve yazılı uyarıda bulunulduğunu ve Dernek Tüzüğü'ne uyumsuzluğun Isparta'da çok sık yaşanmadığını eklemiştir. İşçilik fiyat tarifesinin amacını üyeler arasındaki farklılığı ortadan kaldırabilmek, olası bir karmaşayı önlemek ve tüketicinin zarar görmemesi olarak açıklayan O. Y. yayımlanan listelere %80 oranında uyulduğunu belirtmiştir.

470 8.3.2007 tarihli ikinci görüşmede ise, O. Y. Kurul'un başlattığı inceleme üzerine fiyat belirleme uygulamasına son verildiğini, üyeleri 4054 sayılı Kanun hakkında bilgilendirdiklerini, sadece isteyen üyelere Borsa fiyatlarına yönelik bülten gönderdiklerini, ayrıca altın fiyatlarının nasıl hesaplandığı konusunda üyelere eğitim verdiklerini beyan etmiştir.

480 **43.** Soruşturma döneminde görüşülen kuyumcular tarafından, Dernek'in fiyat birliğini sağlarken herhangi bir baskısı olmadığı ve yaptırım uygulamadığı, Kurul'un inceleme başlatması ile birlikte Dernek'in tavsiye niteliğinde dahi fiyat açıklamasına son verdiği, üyelere bono alınması ile kuyumcuların birbirlerini kötüleyerek satış yapmalarını engellemenin amaçlandığı, ancak soruşturma sürecinde senetlerin iade edildiği beyan edilmiştir. Kuyumcularda elde edilen belgelerden, Dernek'in "İstanbul Kapalıçarşı Altın Bülteni" başlığı ile fiyatları bildirdiği görülmektedir. Ayrıca, Dernek yönetim kurulu tarafından hazırlanan duyuruda, 14-18-22 ayar işçilikli ürünlerde kredi kartına "0" komisyon alınırken, ziynet ve bilezikte komisyon alındığı ve 12 aya kadar taksit imkanı bulunduğu belirtilmiştir.

I.4. Savunmalar ve Değerlendirilmesi

490 Tarafın ilk inceleme ve soruşturmada yer alan altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine ilişkin tüm savunmaları ve sözlü savunma tutanakları incelenerek aşağıda değerlendirilmiştir.
Savunmada;

- 73 sarraf ve 2 imalatçı üyesi bulunan Dernek'in 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'na tabi olduğu, 5362 sayılı Kanun'un amaçları doğrultusunda üyelerin mesleki ve teknik ihtiyacını

karşılama, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak amacıyla İstanbul Kapalıçarşı'dan alınan fiyat bülteninin üyelere ulaştırıldığı,

500

- Fiyat istikrarı sağlanmasından kastın rekabetin engellenmesi olmadığı, üyelerin serbest piyasa koşullarında fiyat belirleme hakkına sahip olduğu,
- Dernek olarak amaçlarının sadece anlık fiyat değişikliklerini öğrenme imkanı bulunmayan üyeleri bilgilendirmek olduğu,
- 14.1.1987 tarihinde Birlik kurulurken üyelerin imzalamış olduğu taahhünameye dayanılarak Birlik üyelerinden senet alınmasına karar verildiği, Dernek'in kurulmasından sonra da teamül olarak senet alındığı, 510 senet alınmasının amacının üye aidatlarının ödenmemesi durumunda işleme koymak olduğu, ancak bu zamana kadar hiçbir üye hakkında işlem yapılmadığı,
- Soruşturma Bildirim Yazısının tebellüğünden sonra senetlerin üyelere iade edildiği, bu konuda hiçbir üyenin zarar görmediği,
- Dernek'in 4054 sayılı Kanun'a aykırı faaliyette bulunduğu ilişkin hiçbir kayıt ve uygulamasının bulunmadığı,
- 1987 yılında oluşturulan birlik kapsamında alınan kararlar doğrultusunda altın alış ve satış fiyatlarının açıklanmasında kuyumculardan ziyade tüketicilerin korunmasının hedeflendiği,

520

iddia edilmiştir.

Dernek savunmasında, 5362 sayılı Kanun'a tabi olduklarını ve anılan Kanun'da yer alan amaçlar doğrultusunda hareket ettiklerini ileri sürmüştür. Ancak, Dernek 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na tabi olup, 5362 sayılı Kanun'a göre bir faaliyet alanında oda kurabilmesi için en az 500 esnafın isteği ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın izni gerekmektedir. Bu nedenle, sayının sağlanamaması durumunda dernek kurulması yoluna gidilmektedir. Dernek'in 530 5362 sayılı Kanun'un esnaf ve sanatkârların mesleki ihtiyaçlarının karşılanması, mesleki disiplin ve ahlakın korunması, genel anlamda esnaf ve sanatkârlar arasında dayanışmanın sağlanması amaçları doğrultusunda hareket etmesi son derece yararlı olmakla birlikte, fiyat birliğinin sağlanması biçiminde rekabetin ihlal edilmesi gibi bir sonuca hizmet edilmemesi, dahası, Dernek'in mesleki amaçlarının rekabet ihlalinin gerekçesi olarak gösterilmemesi gerekmektedir.

530

540

Savunmada, fiyat istikrarından kastın rekabetin engellenmesi olmadığı iddia edilmektedir. Oysa ki, soruşturma döneminde elde edilen belgelerden de açıkça görüldüğü gibi, fiyat birliğinden söz edilmekte, bu yönde piyasada fiyat denetimleri yapılmakta, hatta Dernek tarafından belirlenen fiyatlara uymayan üyelere iltihardan para cezasına kadar birtakım yaptırımlar uygulanmaktadır. Ayrıca fiyat istikrarından kastın ne olduğu anlaşılamadığı gibi, savunmada da bu konuya açıklık getirilememiştir.

550 Diğer yandan savunmada ileri sürüldüğü gibi, Dernek tarafından fiyat bildiriminin salt üyeleri bilgilendirmek amacını taşımadığı elde edilen belgelerden anlaşılmaktadır. Belgelerde fiyat listelerine uyulmasının zorunlu olduğu sık sık hatırlatılmakta, hatta uyulup uyulmadığı konusunda denetimler yapılarak, uyulmadığının tespit edilmesi halinde birtakım yaptırımlar uygulanmaktadır. Dernek Başkanı O. Y., fiyat listelerinin nasıl oluşturulduğu sorusuna karşılık olarak, İstanbul Altın Borsası'ndan alınan fiyatlara Isparta ve İstanbul arasındaki fiyat farkı eklenerek fiyat listelerini belirlediklerini ifade etmiştir. Bu itibarla, üyelere sadece İstanbul borsa fiyatları duyurulmamakta, İstanbul altın fiyatları baz alınarak günlük altın alış ve satış fiyatları belirlenmektedir.

560 Dernek'e üye olurken senet alınması konusuna ilişkin olarak, savunmada senet alınmasının 1987 yılından itibaren teamül haline geldiği, amacının aidat ödenmemesi durumunda işleme konmak olduğu, bu zamana kadar hiçbir üyenin senedinin işleme konulmadığı belirtilmiştir. Senet alınmasının amacının sadece aidat ödenmesinin garanti altına alınması olmadığı açıktır. Üyelerin Dernek Tüzüğü'ne, yönetim kurulu ve genel kurul kararlarına uymaları taahhüt altına alınmıştır. Dernek düzenlemeleri ve yönetim kurulu kararları göz önünde bulundurulduğunda, bu uygulamaların arasında fiyat birliğine uyulması da bulunmaktadır. Üstelik Dernek Başkanı O. Y., senet alınmasına ilişkin yöneltilen soruya, Dernek üyelerinin birlik ve beraberliğini, 570 Dernek kurallarına uyulmasını sağlamak amacıyla senet alındığını belirterek, fiyat kurallarına uymayan bir üyenin senedinin işleme konabileceği örneğini vermiştir. Diğer yandan, senet alınması teamül olarak kabul edilemeyeceği gibi, hiçbir üye hakkında işlem yapılmaması da fiyat birliğinin sağlanması açısından senet alınmasının üyeler üzerinde etkili bir yöntem olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Ancak, soruşturma sürecinin başlaması ile birlikte senetlerin üyelere iade edilmesinin, karar aşamasında hafifletici neden olarak değerlendirilmiştir.

580 Savunmada Dernek'in 4054 sayılı Kanun'a aykırı faaliyette bulunduğu ilişkin hiçbir kayıt ve uygulamasının bulunmadığı iddia edilmiştir. Ancak elde edilen belgelerde yer alan fiyat birliği uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi bağlamında ihlal niteliği taşıdığı görülmektedir.

Altın alış ve satış fiyatlarının açıklanmasında kuyumculardan ziyade tüketicilerin korunmasının hedeflendiği de iddia edilmiştir. Ancak altın alış ve satış fiyatları Dernek tarafından belirlenmekte ve iddia edildiği gibi tüketicilerin korunması hedeflenmemektedir. Fiyat listelerine uyulmaması durumunda uyarı cezasının yanı sıra para cezası verilmektedir. Ve bu cezalar, Dernek tarafından belirlenen fiyatlara uymayarak indirim yapan kuyumculara uygulanmıştır. İddia edildiği gibi tüketicinin korunması hedeflenseydi, 590 belirlenen fiyatların üzerinde satış yapıp yapılmadığı denetlenir ve fiyat listesinin üzerinde satış yapan kuyumculara yaptırım uygulanırdı. Bu nedenle ileri sürülen iddia yerinde görülmemiştir.

Son olarak savunmada 1994 yılında yürürlüğe giren 4054 sayılı Kanun'un nasıl uygulanacağı konusunda açık bir bilgilendirme yapılmadığı, kanunu bilmemenin mazeret olarak kabul edilemeyeceği ilkesine karşılık, 4054 sayılı

600 Kanun'un 9. maddesi uyarınca ihlale ne şekilde son verileceğine ilişkin bir karar verilmediği ileri sürülerek, 9. madde kapsamında karar verilmesi talep edilmiştir.

610 Savunmada da belirtildiği üzere, kanunu bilmemek mazeret sayılmamaktadır. Bildirim yazısı ile soruşturma kararı ve soruşturma açılmasına dayanak teşkil eden hususlar, ihlalin niteliği ve kapsamı belirtilmiş, Dernek ise savunma yazısında ihlallere son verildiğini bildirmiştir. Dolayısıyla bu aşamada ihlale son verilmesine ilişkin bir karar alınmasına gerek yoktur. Ayrıca, soruşturma bildirim yazısı ile ihlalin niteliği açıklanırken ihlale ne şekilde son verileceğine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur. Nitekim Dernek de bu değerlendirmeler ışığında ihlale son vermiştir. Soruşturma Raporu'nda belirtildiği üzere, Soruşturma Bildirim Yazısının tebellüğ edilmesi sonrasında ihlallere son verilmesinin ise hafifletici unsur olarak cezanın takdirinde göz önünde bulundurulmuştur.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

J.1. Altın Alış ve Satış Fiyatının Belirlenmesi

620 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca, "belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları" hukuka aykırıdır.

Soruşturma sürecinde yerinde incelemelerde elde edilen belgeler, İKO Bülteni'nde yer alan Dernek hakkındaki bilgileri doğrulamaktadır.

630 Dernek Tüzüğü'nde, fiyat birliğinin gerçekleştirilmesi ve piyasada dengesiz fiyatların önlenmesi amaçlarının yanı sıra Dernek Tüzük, genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına uymayan üyelerin Dernek üyeliğinden çıkarılacağı düzenlemesi bulunmaktadır. Yönetim kurulunun Tüzük'teki bu düzenlemelere paralel olarak hareket ettiği görülmektedir. Aslında Dernek'in 1998 tarihinde kurulmasından önce bir araya gelerek Birlik oluşturan 27 sarrafın imzaladığı taahhütnamede yer alan kurallar, Dernek'in kurulmasından sonra da uygulanagelmıştır. Dernek'in uygulamaları arasında; İstanbul Altın Borsası'ndan edinilen altın fiyatlarının üzerine belli bir kar konularak günlük altın alış ve satış fiyatını belirlemek, fiyat ve işçilik listelerine kesinlikle uyulmasını sağlamak, bu amaca yönelik olarak denetimler yapmak (hatta bazı güvenilir kişilere para verilerek alışveriş yaptırılmakta, kuyumcuların indirim yapıp yapmadıkları kontrol edilmektedir.), fiyatlara uymayan kuyumcuların tespit edilmesi halinde önce haklarında cezai işlem uygulanacağı konusunda uyarıda bulunmak, tekrarlanması durumunda disiplin cezası vermek ve 640 üyeliğe kabul edilirken kişilerden bono alarak, Dernek kurallarına uyulmaması halinde işleme konacağını düzenlemek gibi eylemler bulunmaktadır.

Bu eylemler arasında en ağır olanı kuşkusuz fiyat birliğine uymayan üyelere çeşitli yaptırımlar uygulanmasıdır. Yönetim kurulunun ilgili kişilere aldığı kararlar doğrultusunda ödemesi gereken miktar tebliğ edilmiştir. Örneğin, 20 numaralı belgeden, 7.7.2004 tarihinde yönetim kurulunca liste fiyatlarına uymadığı tespit edilen K. Sarraf'a 300 milyon TL para cezası verilmesine karar

verildiği ve 30.12.2004 tarihinde H. K.'nın bu meblağı Dernek'e bağış adı altında ödediği anlaşılmaktadır.

650

Diğer bir örnek, M. F. Ö.'ye aynı gerekçeyle 4.8.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında, 250 YTL bağışta bulunmasının kararlaştırılmasıdır. Aynı biçimde, 21.8.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında da Ö. Ç.'nin 400 YTL bağışta bulunmasına karar verilmiştir. Belgenin üzerinde 200 YTL verildiği not düşülmüştür. 11.11.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında bilezik satışında fiyat listesine uymayarak indirim yaptığı gerekçesiyle üye M. A.'nın 30 YTL bağışta bulunmasına karar verilmiştir. Son olarak, üye A. A., Dernek kurallarına uymadığı gerekçesiyle Dernek'e 200 YTL tutarında çek vermiştir.

660

Bunların yanı sıra kuyumculardan üye olurken alınan bonoların da Dernek kurallarına uyulmaması halinde işleme konulacağına ilk baştan kayda alınması, kuyumcuların Dernek kurallarına uymaları konusunda etkili olmaktadır. Diğer yandan, etkin piyasa denetimlerinin yapılması ve denetim sonuçlarının üyelere duyurulması, cezai işlem uygulanması da önem taşımaktadır. 22 ayar bilezik ve çeyrek, yarım, tam altın ile Cumhuriyet Ata altınının alış ve satış fiyatlarının yanı sıra, 22 ayar ve 14 ayar mamullerle alyansların işçilik fiyatları da Dernek tarafından belirlenmektedir. Fiyat birliği uygulaması, Eğirdir ve Keçiborlu gibi ilçelerde faaliyet gösteren Dernek üyeleri için de geçerlidir. Bu ilçelerde de denetimler yapılmaktadır.

670

Dernek yönetim kurulunun fiyat birliği kapsamındaki diğer bir uygulaması; kredi kartları ile yapılan taksitli satışlarda komisyon oranlarını belirlemesi ve üyelere tespit edilen oranları uygulamalarını istemesidir. Aynı biçimde işçilik fiyat listeleri de belirlenmekte, üyelere bu listeye de uyulması istenmektedir. Dernek Başkanı O. Y., işçilik fiyat listesinin amacını üyeler arasındaki fiyat farklılığını ortadan kaldırmak olarak açıklamıştır.

680

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, Dernek'in kurulduğu 1998 yılından itibaren teşebbüs birliği kararları aracılığıyla son derece etkili, yaptırımları itibarıyla sıkı sıkıya uygulanan bir fiyat tespiti eyleminin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Teşebbüs birliği tarafından fiyat belirlenmesi en ağır rekabet ihlallerindedir.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, Dernek'in altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirlediği ve dolayısıyla bu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi kapsamına girdiği tespit edilmiştir.

690

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının muafiyet için Kurul'a bildirilme yükümlülüğü 5388 sayılı Kanun ile ortadan kaldırılmıştır. Dolayısıyla, Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal içeren anlaşma, uyumlu eylem ve kararlara Kurul'un re'sen muafiyet değerlendirmesi yapabilmesi mümkün olmuştur. Bu çerçevede, Dernek'in altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin muafiyet alıp alamayacağı değerlendirilecektir.

J.2. Muafiyet Değerlendirmesi

700 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar, Kanun'un 5. maddesindeki koşulların varlığı halinde yasaklayıcı 4. maddenin uygulanmasından muaf tutulabilmektedir. Bu noktada vurgulanması gereken, muafiyet verilebilmesi için 5. maddedeki dört koşulun tamamının sağlanması gerektiğidir. Bu koşullardan herhangi birinin sağlanmaması durumunda, diğer koşullar sağlansa dahi muafiyet verilemez. Kanun'un 5. maddesinde muafiyetin koşulları şu şekilde sayılmıştır:

“ (a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
710 (b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
(c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
(d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan daha fazla sınırlanmaması.”

720 Dernek'in altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin, muafiyet için aranan koşullardan olumlu koşul olarak adlandırılan ilk iki koşulu sağlamadığı çok açıktır. Dernek tarafından belirlenen altın alış ve satış fiyatlarının uygulanması zorunlu fiyatlar olması nedeniyle, bu uygulamanın getireceği ekonomik gelişme veya iyileşmeden bahsetmek mümkün değildir. İkinci olumlu koşula göre, ekonomik veya teknik gelişme ve iyileşmelerden tüketicilerin yarar sağlanması gerekmektedir. Altın alış ve satış fiyatlarının sabit fiyat olarak belirlenmesi sadece Dernek üyelerine fayda getirmektedir. Bu uygulama neticesinde, düşük fiyatla altın alma veya yüksek fiyatla altın satma imkanları sınırlanan tüketiciler doğrudan zarar görmektedirler. Altın alış ve satış fiyatının belirlenmesi ve tüm kuyumcuların belirlenen fiyatları uygulaması, hatta alınan kararlara uyulmasını sağlamak için çeşitli yaptırımların uygulanması sonucunda, ilgili pazarda rekabet tamamen ortadan kalkmakta ve bu rekabet ihlali zorunlu olandan fazla bir kısıtlama getirmektedir. Dolayısıyla, iki olumsuz koşul açısından da muafiyet verilmesinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

730 Dernek'in altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirlediği ve dolayısıyla bu eylemin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi kapsamına girdiği, ayrıca Kanun'un 5. maddesindeki koşulları sağlamadığından bu ihlal bakımından muafiyetin söz konusu olması mümkün değildir.

740 Dernek tarafından belirlenen fiyatlar tüm üyelerin uyması zorunlu olan sabit fiyatlardır. Tavsiye veya maksimum niteliğinde fiyat açıklamanın bu dosya bakımından muafiyet alıp alamayacağı da değerlendirilmiştir: Dernek tarafından açıklanan fiyatlar tavsiye veya maksimum niteliğinde olsa idi bu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki muafiyetin koşullarını sağlayabileceği düşünülmektedir. Zira, Dernek tarafından açıklanan tavsiye veya maksimum niteliğindeki fiyatlar üyelerin altın fiyatlarındaki dalgalanmaları takip etmelerini kolaylaştırırken, tüketicilerin de altın fiyatları konusunda bilinçlenmelerini sağlayacaktı. Tavsiye veya maksimum niteliğinde olmasından dolayı açıklanan fiyatlardan düşük fiyatlarla satış yapmalarının önünde bir engel bulunmayan kuyumcular arasında rekabet devam edebilecekti. Ancak, yukarıda da ifade edildiği üzere, Dernek'in yıllardır belirlediği fiyatlar tavsiye veya maksimum niteliğinde değildir ve mevcut haliyle

bu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet alması mümkün değildir.

750

K. SONUÇ

30.11.2006 tarih ve 06-86/1116-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre,

760

1- Isparta Kuyumcular Sosyal Yardımlaşma Derneği'nin altın alış ve satış fiyatlarını Pazar dışında belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine,

2- 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşullar sağlanmadığından, bu ihlal bakımından mevcut haliyle muafiyet verilemeyeceğine, ancak Isparta Kuyumcular Sosyal Yardımlaşma Derneği tarafından belirlenen fiyatların tavsiye veya maksimum niteliğinde olması halinde, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşulları sağlayabileceğinden muafiyetten yararlanabileceğine,

770

3- Bu çerçevede, Isparta Kuyumcular Sosyal Yardımlaşma Derneği'ne 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 2005 yılı 30.302,40 YTL tutarındaki gayrisafi gelirinin takdiren %1'i oranında olmak üzere 303,02 YTL idari para cezası verilmesine, ancak verilecek para cezası asgari haddenden aşağı olamayacağından, 2007/1 sayılı Tebliğ uyarınca, asgari ceza tutarı olan 6.864 YTL idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile

karar verilmiştir.

780

790

19.9.2007 Tarih ve 07-73/895-339 Sayılı Kurul Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

1) İlgili Kurul Kararı ile, Isparta Kuyumcular Sosyal Yardımlaşma Derneği'nin, aslında, belli bir meslek grubunun dernek faaliyetleri kapsamındaki ortak karar ve eylemleri olarak nitelendirilebilecek bazı davranışları, ihlal gerekçesi olarak görülmüş ve Derneğe idari para cezası verilmiştir. Halbuki, altın alım ve satım fiyatının belirlenmesi, rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılması ve mal arzının kontrol edilmesi gibi telâkki edilen ve rekabete aykırı olarak nitelenen söz konusu davranışlar, ilgili piyasanın, ilgili mesleğin ve ilgili meslek mensuplarının özellikleri göz önüne alındığında, böyle bir tanımlamadan ve ilgili piyasada rekabeti olumsuz yönde ve önemli ölçüde etkilemekten uzaktır.

2) Gerek Soruşturma açılması kararından önce, gerekse Soruşturma döneminde ilgili pazar gibi, geleneksel olarak varlığı ve farklı uygulamaları bilinen bir alanda, daha geniş çaplı ön inceleme veya araştırmalar yapılabilsydi, olan bitenler, rekabeti önemli ölçüde etkileyen karar veya eylemler şeklinde nitelendirilmeyebilecekti. Başlangıçta, öncelikle, var ise, rekabete aykırı uygulamalar tespit edilip, ilgili dernek yönetiminin ve esnaf kesiminin, nasıl davranacakları belirlenebilir, sonra da 4054 Sayılı Kanun'un 9.3. maddesine göre müeyyide destekli bir tebligat yapılabilirdi. Nitekim, ilgili esnaf, Soruşturma sürecinde üzerinde durulan her türlü uyarıya itiraz etmeksizin uymuş, uyulması istenilen kurallara riayetten geri durmamıştır.

3) Söz konusu Dernek veya Oda yönetimlerinin, ata lira, çeyrek gibi altınlara ait günlük azami satış fiyatlarını belirlemek, yaz nöbeti tutmak ve esnafın alınan ortak kararlara uygun hareket etmelerini temin gibi mevcut uygulamalarının, genel olarak ve özellikle de sektöre özgü sebeplerle, hem meslek mensubu esnaflar, hem tüketiciler hem de mesleki oda veya dernek teşkilini zorunlu kılan "kamu iradesi" tarafından kamu yararı gerekçesiyle, öteden beri, alenen ve zımnen meşru görülmesi bilinen bir husustur. Bu sebeple, Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Teşekkülü olarak kabul edilen Esnaf ve Sanatkârlar Odalarına benzer fonksiyonları olan Kuyumcu ve Sarraflar Derneklerinin (ki, Oda kurmak için yeterli sayıda esnafın bulunmadığı hallerde tercih edilen organizasyon modeli olmaktadır) bulunduğu ilgili pazarlardaki benzer uygulamaların eskiden beri var olması ve ülkenin hemen her tarafında halen devam ediyor olması, bir bakıma bir karînedir ve bu tür uygulamalara muafiyet tanımak için yeterli bir gerekçedir. Dolayısıyla, Isparta Kuyumcular Sosyal Yardımlaşma Derneği'nin karar ve eylemlerinin, "rekabeti olumsuz yönde etkilediği ve ihlal ettiği" şeklindeki bir tespit, somut ve yaygın, ilgili piyasada rekabeti önemli ölçüde etkileyen olumsuz bir olgunun varlığına dayanmamaktadır.

4) Rekabet politikası önemlidir. Kurul, 4054 Sayılı Kanun çerçevesinde takdir hakkını kullanır ve karar verirken, ilgili pazar ve meslek mensupları gibi, geleneksel, kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklere sahip alanlarda, muafiyetin anlamı ve sınırları üzerinde dikkatle durmalıdır. Gerekirse, bu tür pazarlarda, şikayet veya "olay"ları grup veya bireysel muafiyet statüsünde ele alma yaklaşımını benimsemelidir.

5) Rekabet savunuculuğu görevinin gerekleri ve kaynak kullanımının etkinliği açısından bakıldığında, rekabete aykırı düşen yapı, işleyiş ve davranışları önlemenin soruşturma dışı çeşitli yöntemlerinin bulunduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, ilgili sektördeki ve ilgili coğrafi pazarlardaki olumsuz etkileri ihmal edilebilir nitelikteki birtakım sınırlı, bireysel veya istisnai uygulamaları soruşturma açmadan çözmek mümkün iken, bu yola gitmeyip soruşturma açarak ve ihlalin varlığı şeklinde kararlar vererek çözmeye çalışmak, Rekabet Kurulu'nun etkinliği açısından bir gösterge olmayacak, bilakis, öncelik sıralamasına ve usûl ekonomisine aykırı düşecektir.

Sözü edilen gerekçeler ile alınan Karar'a katılma imkanı bulamadım.

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI
Kurul Üyesi